

Miền nắng

Ở đây, thứ đầu tiên mà mỗi đứa trẻ sinh ra nhận biết được - trước cả nụ cười và những giọt nước mắt của mẹ - là nắng. Trẻ con mở mắt ra đã gặp nắng. Cái nắng gắt gỏng quanh năm làm mọi thứ khô cong đi, đến cả những giọt nước hiếm hoi cũng khó mà bốc hơi được. Thế nên chập chững đi, con người đã hốt nhiên trước bóng mình. Chiếc bóng một đời đi về lúc hấp hối, lúc bịn rịn, khi hân hoan, khi buồn bã cứ đồ dài lên cổ cằn đất đai, đồ dài lên cỏ cây hoa lá, có chạy suốt một ngày, một tháng, một năm cũng không trốn được.

Hội hè sinh ra từ nắng. Chưa nơi đâu hội hè nhiều như miền đất ấy. Trung bình cứ 4 ngày lao động cực nhọc qua đi thì người Chăm lại đón một lễ hội, dường như đó là cách để sống chung với nắng, để quên đi cái gắt gao đến khốc liệt của nó. Nhịp vỗ trống baranưng, tiếng kèn saranai cứ theo đó mà vọng suốt bốn mùa nắng gió, mà bao trùm lên làng mạc một không gian linh thánh nhiệm màu. Cái nắng trở nên thánh thiêng hư ảo. Cái nắng chập chờn sắc áo vũ nữ, trong những điệu múa quạt xập xòe dưới từng cơn mưa lá me chơi vơi, trước gạch đá uy nghi mà uyển chuyển và trên những miền đồi hoa tagalau tím biếc bịn rịn nhớ nhung hay bạt ngàn xương rồng đỏ tươi chói mắt người hành hương... Những vũ điệu mang hồn ta bay cao trong không gian ngập tràn hương sắc. Xiêm áo như muốn chìm tan trong khói sương huyền thoại, trong quỹ đạo ápsara của thần Shiva để làm cuộc sáng tạo hủy diệt vô thủy vô chung. Những vũ nữ da nâu hồng hào thường ngày gánh nước giếng làng, gánh gôm ra chợ quê hay dệt thổ cẩm dưới những liếp tranh lòa xòa gió nay nhiệm màu trong vũ điệu hội hè. Mắt môi vũ nữ không là mắt môi ngày thường, mà là mắt môi của linh thánh, những đường cong phóng túng và táo bạo kia ngày thường sinh ra cho những tần tảo mưu sinh thì nay cứ bồng bênh đến, bồng bênh đi như mây, như gió chơi vơi huyền diệu, nhào quện thực vào mơ... Tôi gặp ngọn gió lồng hương phóng túng qua đồng, tôi gặp tiếng ru êm à ơi ảm tình bên đậu ngô, tôi gặp những ngô làng đầy bụi đường và khói rơm tuổi thơ tóc sém chân trần hôm qua, tôi gặp trùng trùng những sạt-na thời gian ký ức hình ảnh và thanh âm đồng vọng gần gũi, thăng hoa.

Sớm mai nào đó đứa trẻ vịn nắng mà đứng dậy bước ra ngõ làng. Nắng ngai ngái mùi phân trâu, phân heo trên những nẻo plây (1). Nắng thoải thoải theo dáng mẹ, dáng chị đội nước về từ bến sông nào xa tít tắp. Nắng qua sông qua bến, tràn đồng tràn bãi, dâng đầy rồi chói chang trên những đồi tháp hoang vu. Rồi trong cái chói chang ấy, dường như, con người ta, dù mộc mạc, ngây ngô hay uyên bác, thông thái đến mấy cũng thêm khát vọng tìm ý nghĩa trở sinh sáng tạo để đem cái hữu hạn kiếp người mà đối đãi với cái thiên biến vạn hóa trong vũ trụ. Dù biết có một ngày trong đời, sẽ ngồi lại bên dòng trôi ấy để nghe nắng thở than và ủ an ngậm ngùi khi chồn chân mỗi gó. Rồi cũng sẽ có ngày, ta đến cây nhờ nắng mang hồn ta bay theo trong những cội sáng vô biên của nhật nguyệt để khép giùm ta một chuyến đi dài.

Chiều nào đó, lên đồi cát hồng, tôi ngồi nhìn những Chiêm nữ trở về từ bến nước, thong thả bước đi như múa trên dòng cát đang lặng thầm dịch chuyển. Nhìn theo và bồn chồn, liệu những chuỗi bước chân trinh nữ kia có bị cát cuốn trôi trong dòng chảy dịu dàng mà thao thiết vô ngần? Không. Sẽ không cuốn trôi được. Trong mắt tôi khi ấy, những bước chân trần kia đang bay lên cùng màu hoàng hôn đỏ rực. Tất cả, sớm mai thôi, sẽ hóa mây bay qua làng mạc, gieo mưa, gieo nắng cho quê hương. Những cơn mưa vội vội và băng khuâng như vòng tay Chiêm nữ buổi hò hẹn đầu tiên bên ngõ rừng quen. Những cơn nắng trở nên ấm áp mê hoặc hồn người. Nắng ấy, mưa ấy làm phong nhiêu những tháng năm mộng mơ và làm nên những vết nhức trong tôi mỗi khi từ miền rừng núi cổ nửa năm mưa dài nẫu ruột nhớ về. Đã xa rồi, như một Chiêm nữ bỏ lại chiếc vò sau hàng rào xương rồng đi xa, muốn trở lại mà áo cơm níu kéo. Đâu đó trong day dứt khôn cùng lại có đôi mắt em ngày nào tìm đến, an ủi, gần gũi, bao dung và nhẫn nại, đôi mắt đã nuốt những giọt nước mặn mòi vào trong khi để tôi dứt áo

ra đi.

Và đến khi ngay cả những ngón tay trong găng cũng không chịu được rét mướt và ẩm ướt nữa, tôi lại tìm về. Mùa hội lại xập xòe áo xiêm như tưới lên những trận gió mưa nồng nã. Nắng vẫn màu nắng ấy. Gió vẫn làn gió hấp tấp mà chênh choáng như say. Và mưa. Mưa bất chợt như giận như hờn. Tháp vẫn đứng đó như một giọt nước trong veo rơi từ trời xanh hóa đá trước khi chạm đất. Mây vẫn vắt qua thàng năm, bình bông và bàng bạc huyền thoại. Chỉ có đôi mắt vũ nữ hôm nào không còn nữa. Tôi đi tìm trong thao thức nhịp trống hội hè, tìm trong réo rắt lá loi điệu kèn xưa, tìm trong áo xiêm rộn ràng tung tẩy muôn vũ điệu... Mới hay, cát trắng đã chõ những bước chân đi vắng, thời gian đã cuốn trôi đôi mắt bao dung và nhả nại xưa vào cội thắm hồn mình, để mãi mãi trong quỹ đạo bất tận của vũ trụ kia, tôi không còn gặp em và tôi cũng chẳng còn gặp tôi hôm qua nữa. Tất cả đã chìm trôi trong miền nắng ký ức thi thoảng hồng lên những chiêm bao gió mưa vô thường. Tất cả đã vỡ tan như giọt nước rớt xuống từ miệng vò.. Vành khăn góa phụ đã sụp che lặng lẽ khi tia nắng xuân tìm về, mới ngỡ ngàng thôi, chưa kịp nhắc nhở. Dưới chân người đàn bà, cát đang làm cuộc ảo hóa miệt mài. Và trên chiếc vò chung chiêm nước, đã ngủ quên một mặt trời thiếu nữ. Gió ơi, thổi chi lắm thế xiêm áo phồn sinh, thổi chi lắm thế những giấc mơ vô duyên lưu lạc... Chẳng phải nắng đang hoan ca hội hè đây ư? Chẳng phải mây đang khát những trận mưa làn về vợi vã đây ư?

Không, tất cả, tất cả chỉ là ảo ảnh. Vì ở miền nắng ấy, đứa trẻ lớn lên với nắng gió, nó hiểu, trong ánh sáng chói lóa kia, vẫn ảo mờ và mông lung một lớp mù sương của dĩ vãng gần, quá khứ xa. Em và tôi cùng đi trong nắng ấy mà sao không thể gặp nhau, không thể là nhau. Nắng đã mang trong mình cái vô tư vô lượng và nắng cũng mang những vách chắn vô biên, vô hình. Để rồi, tôi như kẻ hành hương cõi em, bị vết gai xương rồng một lần nhói chân, mừng mủ và lên cơn sốt, cho mãi mãi những chuyến gặp ghềnh sau, vết đau ấy cứ nhói buốt miền tiềm thức. Miền nắng. Dù gặt gao, dù khắc nghiệt đến đâu đi nữa nhưng nếu như một ngày nào đó nơi này không còn nắng thì tất cả sẽ tan biến đi, cả trống Baranưng và kèn Saranai đều sẽ không thể cất lên lời, và những người như tôi cũng không còn chốn để trở về. Tôi nghe trong âm hưởng và sắc màu hội hè một chút đê mê và thăng hoa - khi đôi mắt như lá bùa tình Chiêm nữ thôn thức găm vào tim mình thuở hội hè nào đó xa xăm, không trở lại bao giờ.

Tháp Chàm, tháng 11-2003

(1) Plây: Làng

(Văn nghệ Quân đội số 589- 590/2003)